

**POSTĘPOWANIA
DYSCYPLINARNE
W SPRAWACH
FUNKCJONARIUSZY
FORMACJI POLICYJNYCH**

Modele i zasady

Beata Baran

POSTĘPOWANIA DYSCYPLINARNE W SPRAWACH FUNKCJONARIUSZY FORMACJI POLICYJNYCH

Modele i zasady

Beata Baran

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

SERIA **MONOGRAFIE**

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez
Centrum Analiz Legislacyjnych i Gospodarczych

Wydanie publikacji zostało sfinansowane w ramach
Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030 PROO

Stan prawny na 1 stycznia 2021 r.

Recenzent
Prof. dr hab. Elżbieta Ura

Wydawca
Joanna Dzwonnik

Redaktor prowadzący
Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Świerk-Bożek

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8223-708-5
ISSN 1897-4392

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wprowadzenie	15
Rozdział 1	
Definicja i typologia prawa dyscyplinarnego	21
Rozdział 2	
Charakterystyka odpowiedzialności dyscyplinarnej w systemie prawa polskiego	27
1. Typologia odpowiedzialności dyscyplinarnej w systemie prawa polskiego	27
2. Status zatrudnienia funkcjonariuszy formacji policyjnych w kontekście odpowiedzialności dyscyplinarnej	30
Rozdział 3	
Źródła prawa w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	36
1. Konstytucja RP jako źródło prawa w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	36
2. Prawo międzynarodowe jako źródło prawa w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	38
3. Ustawowe i podstawowe źródła prawa w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	41
4. Charakter prawny postępowań dyscyplinarnych	52

Rozdział 4

Modele organizacyjno-proceduralne w sprawach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	56
1. Modele organizacyjno-proceduralne w sprawach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych – aspekt ogólnoteoretyczny.....	56
2. Modele organizacyjno-proceduralne w sprawach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych – aspekt diachroniczno-historyczny.....	65

Rozdział 5

Podmioty uczestniczące w postępowaniach dyscyplinarnych w sprawach funkcjonariuszy formacji policyjnych	76
1. Uwagi wprowadzające	76
2. Przełożeni dyscyplinarni.....	79
3. Rzecznicy dyscyplinarni.....	82
4. Strony postępowania	90
5. Osobowe źródła dowodowe.....	98
6. Organy ochrony prawnej działające na prawach strony	103

Rozdział 6

Wyodrębnienie i typologia zasad w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	106
1. Charakter prawny i metodologia wyodrębnienia zasad w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	106
2. Typologia zasad w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	110

Rozdział 7

Zasada praworządności w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	116
--	------------

Rozdział 8

Zasada sprawiedliwości proceduralnej w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	124
---	------------

Rozdział 9	
Zasada trafnej reakcji dyscyplinarnej w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	132
Rozdział 10	
Zasada interioryzacji w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	146
Rozdział 11	
Zasada monokratyczności (jednoosobowości) i zasada kolegialności w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	157
Rozdział 12	
Zasada legalizmu w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	164
Rozdział 13	
Zasada prawa do obrony w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	182
1. Uwagi wprowadzające	182
2. Zasada prawa do obrony w znaczeniu materialnym	186
3. Zasada prawa do obrony w znaczeniu formalnym	205
Rozdział 14	
Zasada prawdy obiektywnej w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	217
Rozdział 15	
Zasada domniemania niewinności w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	230
Rozdział 16	
Zasada <i>in dubio pro reo</i> w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	239
Rozdział 17	
Zasada swobodnej oceny dowodów w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	244

Rozdział 18	
Zasada obiektywizmu w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	257
Rozdział 19	
Zasada sprawności postępowania w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	272
Rozdział 20	
Zasada racjonalnego formalizmu w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	294
Rozdział 21	
Zasada dwuinstancyjności w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	312
1. Uwagi wprowadzające	312
2. Odwołania w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	314
2.1. Uwagi wprowadzające	314
2.2. Aspekty podmiotowe odwołania w sprawach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	316
2.3. Proceduralne aspekty odwoławczych postępowań drugoinstancyjnych w pragmatykach formacji policyjnych	319
2.4. Orzeczenia zapadające w drugiej instancji w sprawach dyscyplinarnych formacji policyjnych.....	325
3. Zażalenia w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	339
3.1. Uwagi wprowadzające	339
3.2. Podstawy prawne wniesienia zażalenia	341
3.3. Podmioty uprawnione do wniesienia zażalenia	343
3.4. Proceduralne aspekty zażaleń w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	347
Rozdział 22	
Zasada kontroli w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych	350

Wykaz skrótów

Akty prawne

- EKPC – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1444 ze zm.)
- k.k.w. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2021 r. poz. 53)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.)
- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 30 ze zm.)
- KPP – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 389)
- k.p.w. – ustawa z 24.08.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2020 r. poz. 729 ze zm.)
- MPPOiP – Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, otwarty do podpisu w Nowym Jorku 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167)
- p.p.s.a. – ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2325 ze zm.)

- pr. adw. – ustawa z 26.05.1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2020 r. poz. 1651 ze zm.)
- pr. prok. – ustawa z 28.01.2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2019 r. poz. 740 ze zm.)
- p.s.w.n. – ustawa z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2020 r. poz. 85 ze zm.)
- rozporządzenie o ABW – rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 8.07.2020 r. w sprawie udzielania wyróżnień i przeprowadzania postępowań dyscyplinarnych wobec funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (Dz.U. poz. 1225)
- rozporządzenie o ABW z 2004 r. – rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 20.12.2004 r. w sprawie udzielania wyróżnień i przeprowadzania postępowań dyscyplinarnych wobec funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (Dz.U. z 2014 r. poz. 60)
- rozporządzenie o AW – rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 9.07.2020 r. w sprawie udzielania wyróżnień i przeprowadzania postępowań dyscyplinarnych wobec funkcjonariuszy Agencji Wywiadu (Dz.U. poz. 1230)
- rozporządzenie o CBA – rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 6.11.2006 r. w sprawie szczegółowego trybu wykonywania czynności związanych z postępowaniem dyscyplinarnym w stosunku do funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego (Dz.U. Nr 203, poz. 1495)
- rozporządzenie o Policji – rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 13.02.2014 r. w sprawie szczegółowego trybu wykonywania czynności związanych z postępowaniem dyscyplinarnym w stosunku do policjantów (Dz.U. poz. 306 ze zm.)
- rozporządzenie o SG – rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 14.05.2020 r. w sprawie przeprowadzania postępowania dyscyplinarnego wobec funkcjonariuszy Straży Granicznej (Dz.U. 897) – uchylone

- rozporządzenie o SOP – rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 1.06.2018 r. w sprawie szczegółowego trybu wykonywania czynności związanych z postępowaniem dyscyplinarnym w stosunku do funkcjonariuszy Służby Ochrony Państwa (Dz.U. poz. 1186)
- u.r.p. – ustawa z 6.07.1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 75 ze zm.)
- ustawa o ABW i AW – ustawa z 24.05.2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. z 2020 r. poz. 27 ze zm.)
- ustawa o CBA – ustawa z 9.06.2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 1921 ze zm.)
- ustawa o Policji – ustawa z 6.04.1990 r. o Policji (Dz.U. z 2020 r. poz. 360 ze zm.)
- ustawa o PSP – ustawa z 24.08.1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1123 ze zm.)
- ustawa o RPO – ustawa z 15.07.1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627)
- ustawa o SG – ustawa z 12.10.1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 305 ze zm.)
- ustawa o SOP – ustawa z 8.12.1917 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz.U. z 2020 r. poz. 384 ze zm.)
- ustawa o SW – ustawa z 9.04.2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2020 r. poz. 848 ze zm.)

Czasopisma, zbiory orzecznictwa

- CPKiNP – Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
- EPS – Europejski Przegląd Sądowy
- GSP – Gdańskie Studia Prawnicze
- GSP-Prz. Orz. – Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
- ONSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna

OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Woj- skowa
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpie- czeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
PiP	– Państwo i Prawo
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
SIL	– Studia Iuridica Lublinensia

Inne

ABW	– Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
AW	– Agencja Wywiadu
CBA	– Centralne Biuro Antykorupcyjne
ETPC	– Europejski Trybunał Praw Człowieka
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
PSP	– Państwowa Straż Pożarna
SG	– Straż Graniczna
SN	– Sąd Najwyższy
SOP	– Służba Ochrony Państwa
SW	– Służba Więzienna
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny

Wprowadzenie

Problematyka odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonariuszy służb mundurowych od dawna budzi zainteresowanie w nauce prawa. Dotychczas doktryna prawa dyscyplinarnego koncentrowała swoją uwagę głównie na aspektach materialnoprawnych. Podejmując problematykę postępowań dyscyplinarnych formacji policyjnych, mam świadomość, że niektóre zagadnienia proceduralne z tego zakresu zyskały już w doktrynie prawa i judykaturze trafne naświetlenie¹. Celem tego opracowania nie jest zatem szczegółowa analiza wszystkich przepisów pragmatyk służbowych formacji policyjnych. Ukształtowany w literaturze prawniczej obraz postępowań dyscyplinarnych nie ma jednak przymiotu kompatybilności, a miejscami – ze względu na partykularyzm normatywny poszczególnych pragmatyk służbowych – jest wręcz niekoherentny. W efekcie wiele istotnych kwestii w dalszym ciągu oczekuje na ogólnoteoretyczne opracowanie. Jest to o tyle skomplikowane zadanie, że w tej materii następuje zbieg trzech gałęzi prawa, a to postępowania karnego, postępowania administracyjnego i wreszcie autonomicznie pojmowanego prawa dyscyplinarnego. Tego rodzaju kontekst normatywny utrudnia osiągnięcie satysfakcjonujących i pozostających w pełnej koincydencji ustaleń merytorycznych. Problemy metodologiczne piętrzące się w naukowej analizie nie zwalniają jednak przedstawicieli doktryny od podejmowania teoretycznej refleksji. Warto mieć bowiem na uwadze, że ewentualne niedostatki w analizie dogmatycznej mogą skutkować wadliwym orzecnictwem dyscyplinarnym, co będzie godzić w uniwersalne standardy sprawiedliwości, pojmowanej zarówno materialnie, jak i proceduralnie, ale mogą też naruszać prawa i uzasadnione interesy uczestników postępowania.

Zasadniczym celem badawczym tego opracowania jest określenie *modus procedendi* dla procedur dyscyplinarnych w postępowaniach funkcjonariuszy

¹ Zob. bibliografia zamieszczona na końcu opracowania.

szy formacji policyjnych. Jego analiza zostanie oparta na modelach regulacji organizacyjno-proceduralnych ukształtowanych w poszczególnych pragmatykach dyscyplinarnych oraz zasadach postępowania, jakie w nich obowiązują. W szczególności obiektem zainteresowań będzie poziom realizacji zasad postępowania w znaczeniu abstrakcyjnym w stosunku do zasad *in concreto* obowiązujących w poszczególnych pragmatykach. Przedmiotem rozważań będą kwestie, w jakim zakresie przepisy poszczególnych pragmatyk formacji policyjnych pozostają w koincydencji z abstrakcyjnie ujętymi zasadami proceduralnego prawa dyscyplinarnego. Swoistym punktem odniesienia w tej materii są zasady postępowania karnego, które w najszerszym wymiarze realizują standardy sprawiedliwości proceduralnej w procedurach o charakterze represyjnym. W tym kontekście nader istotnym zagadnieniem jest zwłaszcza określenie poziomu dyfuzji (przenikania) zasad prawa karnoprosesowego na grunt proceduralnego prawa dyscyplinarnego. Na tym tle kluczowe znaczenie wydaje się mieć problem, czy prawodawstwo dyscyplinarne zachowuje homeostazę pomiędzy ochroną interesów służbowych formacji policyjnych a respektowaniem praw i interesów podmiotów uczestniczących w procedurze dyscyplinarnej. Dlatego też w tej materii doniosłe znaczenie merytoryczne ma ustalenie poziomu realizacji poszczególnych zasad w znaczeniu abstrakcyjnym, w ramach konkretnych postępowań dyscyplinarnych formacji policyjnych. W płaszczyźnie normatywnej występują w tym zakresie silne mechanizmy dyferencycyjne. Problematyką wymagającą rozważenia będzie zatem kwestia, w jakim wymiarze rzutują one na kształt modelu postępowania. W tej materii szczególnie ważnym problemem wydaje się zagadnienie optymalnego modelu organizacyjno-proceduralnego orzekania w sprawach dyscyplinarnych. W centrum mojego zainteresowania znajduje się zatem problem, w jakim zakresie pragmatyki formacji policyjnych gwarantują poszanowanie abstrakcyjnie wyróżnionych zasad.

Zakreślona wyżej problematyka badawcza determinuje strukturę merytoryczną monografii. Najogólniej można ją podzielić na dwie zasadnicze części. Pierwszą, odnoszącą się do aspektów ogólnoteoretycznych, w szczególności terminologicznych, źródłowych, modelowych oraz podmiotowych. Drugą, mającą charakter heterogeniczny, konkretnie zaś teoretyczno-dogmatyczny, odnoszącą się do wyselekcjonowanych zasad postępowań dyscyplinarnych formacji policyjnych.

Opracowanie zostało programowo oparte na badaniach polskiego materiału normatywnego i doktrynalnego ze względu na partykularyzm regulacji normatywnych. U jego podstaw legły prowadzone *sine ira et studio* analizy zarówno w płaszczyźnie teoretycznej, jak i dogmatycznej. Pozwoliło to na wielopłaszczyznowe ujęcie tematyki w wymiarze organizacyjnym i proceduralnym. Odnosi się to zwłaszcza do generalnej charakterystyki modelu postępowań dyscyplinarnych w sprawach funkcjonariuszy formacji policyjnych przez pryzmat obowiązujących w nich zasad postępowania. Będą one podstawą do formułowania postulatów normatywnych o charakterze *de lege ferenda*. Ogólne postulaty zostały sformułowane w podsumowaniu, szczegółowe zaś – w ramach analizy poszczególnych zasad bądź instytucji proceduralnych.

Ab initio należy wskazać zastosowane w monografii podstawowe metody badawcze: aksjologiczną, dogmatyczną oraz diachroniczno-historyczną. Z natury rzeczy zasadnicze znaczenie mają dwie pierwsze. Jeśli chodzi o metodę aksjologiczną, to ma ona nader istotne znaczenie na tle wyróżnionych w opracowaniu *in abstracto* zasad postępowania. U podstaw ich wyodrębnienia w sferze abstrakcyjnej leży przede wszystkim wymiar aksjologiczny, a zwłaszcza uniwersalne wartości, jakie one niosą dla konkretnych postępowań dyscyplinarnych² w formacjach policyjnych. W płaszczyźnie funkcjonalnej zasady te są również gwarantem poszanowania praw i interesów uczestników postępowania.

Jeśli chodzi o metodę dogmatyczną, należy zaakcentować, że w ramach opracowania stosowane są zróżnicowane typy wykładni, począwszy od tekstualnej³, poprzez logiczną⁴, operatywną⁵, a skończywszy na systemowej. W związku z dyferencjacją procedur dyscyplinarnych w formacjach policyjnych nader istotne znaczenie, zwłaszcza przy analizie konkretnych zasad postępowania w ramach pragmatyk dyscyplinarnych, ma reguła har-

² Por. O. Bogucki, *Odtwarzanie celów i innych wartości z tekstu prawnego* [w:] *W poszukiwaniu dobra wspólnego. Księga jubileuszowa Profesora Macieja Zielińskiego*, red. A. Choduń, S. Czepita, Szczecin 2010, s. 195–213.

³ Por. K. Pleszka, *Językowe znaczenie tekstu prawnego jako granica wykładni* [w:] *Filozoficzno-teoretyczne problemy sądowego stosowania prawa*, red. M. Zirk-Sadowski, Łódź 1997, s. 71–72.

⁴ Por. J. Stelmach, B. Brożek, *Metody prawnicze. Logika – Analiza – Argumentacja – Hermeneutyka*, Kraków 2006, s. 39 i n.

⁵ Por. L. Leszczyński, *Wykładnia operatywna (podstawowe właściwości)*, PiP 2009/6, s. 22 i n.

monizowania kontekstów normatywnych. Ze względu na przyjętą w tej pracy dualistyczną koncepcję prawa, na którą w wymiarze ontologicznym składają się nie tylko normy prawne, lecz również zachowania adresatów tych norm⁶, sięgam również do judykatury sądowej, zwłaszcza orzecznictwa sądów administracyjnych. Pozwala ona ubogacić, a zarazem pogłębić analizę dogmatyczną. Monografia nie ma natomiast charakteru komentarzowego, nie poddaję w niej bowiem szczegółowej analizie wszystkich norm pragmatyk regulujących procedurę dyscyplinarną formacji policyjnych.

Subsydiarne znaczenie dla tego opracowania ma natomiast metoda diachroniczno-historyczna. W tej formule poddano w nim badaniu regulacje normatywne stanowiące procedury dyscyplinarne w formacjach policyjnych na przestrzeni ponad stu lat. Analizą objęto okres od uzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r., począwszy od dwudziestolecia międzywojennego, poprzez okres PRL-u, skończywszy na mechanizmach proceduralnych wprowadzonych po zmianach ustrojowych w 1989 r. Refleksja diachroniczno-historyczna koncentruje się przede wszystkim na modelach organizacyjno-proceduralnych postępowań dyscyplinarnych funkcjonujących w formacjach policyjnych, analizowanych przez pryzmat obowiązujących w nich zasad.

Jeśli chodzi o szczegółowe dyrektywy metodologiczne, na których zostało oparte opracowanie, to do najważniejszych należą:

- 1) dyrektywa kompleksowości – problematyka postępowań dyscyplinarnych formacji policyjnych została ujęta holistycznie zarówno od strony ogólnoteoretycznej, jak i dogmatycznej. W tej drugiej płaszczyźnie, zgodnie z postulatami formułowanymi przez metodologów prawa⁷, wywody merytoryczne prowadzone są w oparciu o uniwersalne reguły walidacyjne i reguły egzegezy;

⁶ Wedle koncepcji sformułowanej przez K. Poppera (*The Open Society and Its Enemies Complete*, vol. I, II, Princeton 2013, s. 39–42) uprawnione jest wyróżnienie dwóch zasadniczych metod – esencjonalizmu metodologicznego oraz nominalizmu metodologicznego. Pierwsza z metod jest ukierunkowana na „odkrycie” natury danego bytu prawnego. Druga natomiast cechuje się określeniem, jak dany byt normatywny zachowuje się w uwarunkowaniach społecznych. Por. w tej materii też K. Opalek, *Problemy metodologiczne nauki prawa*, Warszawa 1962, s. 15 i 18–19.

⁷ Por. Z. Ziemiński, *Szkice z metodologii szczegółowych nauk prawnych*, Warszawa–Poznań 1983, s. 13.

- 2) dyrektywa uniwersalizmu – zagadnienia postępowań dyscyplinarnych w formacjach policyjnych w celu uniknięcia zbędnej kazuistyki zostały przedstawione metodami idealizacyjnej teorii nauki⁸;
- 3) dyrektywa proporcjonalności – zasady postępowania dyscyplinarnego przedstawiono stosownie do ich znaczenia dla procedur dyscyplinarnych formacji policyjnych;
- 4) dyrektywa problemowości – zagadnienia będące przedmiotem analizy przedstawiono w konwencji problemowej przy jedynie subsydiarnym zastosowaniu metody deskryptywnej;
- 5) dyrektywa kompatybilności – zagadnienia zasad postępowań dyscyplinarnych zostały omówione w ujęciu zarówno teoretycznym (np. modelowym), jak i praktyczno-funkcjonalnym (np. dogmatycznym); zakres prowadzonych wywodów na tematy „graniczne” w ramach poszczególnych instytucji prawnych został przypisany w płaszczyźnie przedmiotowej do konkretnej zasady postępowania;
- 6) dyrektywa multidyscyplinarności – wywody merytoryczne zostały przedstawione przez pryzmat ustaleń poczynionych w różnych gałęziach prawa, w szczególności prawa dyscyplinarnego, postępowania karnego, postępowania administracyjnego, prawa konstytucyjnego, a także teorii prawa;
- 7) dyrektywa sekwencyjności – problematykę poszczególnych zasad przedstawiono w klasycznej konwencji „od ogółu do szczegółu”, w oparciu o normatywnie ukształtowaną kinetykę procedur dyscyplinarnych;
- 8) dyrektywa erudycyjności – w monografii została uwzględniona literatura przedmiotu oraz judykatura sądowa, która w istotnym wymiarze ukształtowała kierunki wykładni prawa dyscyplinarnego i wpłynęła w zasadniczy sposób na praktykę jego stosowania.

Zastosowanie tych metod pozwala na pogłębione przedstawienie obowiązujących modeli oraz zasad postępowań dyscyplinarnych formacji policyjnych z wielopłaszczyznowej perspektywy. Mam tu na myśli zarówno aspekt ogólnoteoretyczny, jak i funkcjonalno-dogmatyczny. Praca w zasadniczym zakresie została podzielona na rozdziały odpowiadające wyróżnionym zasadom. Jednak niektóre z nich w celu zapewnienia transparentności rozważań podzielono na mniejsze jednostki tekstu.

⁸ Por. bliżej L. Nowak, *Wstęp do idealizacyjnej teorii nauki*, Warszawa 1977, s. 62 i n.

Jest to pierwsza na polskim rynku kompleksowa publikacja dotycząca analizy postępowań dyscyplinarnych w służbach policyjnych, tj.: Policji, Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Agencji Wywiadu oraz Służbie Ochrony Państwa. Przedstawia modele regulacji organizacyjno-proceduralnych ukształtowanych w poszczególnych pragmatykach dyscyplinarnych oraz zasady postępowań, jakie w nich obowiązują.

Opracowanie ma charakter przekrojowy i obejmuje zagadnienia z dziedziny prawa dyscyplinarnego, postępowania karnego i postępowania administracyjnego.

Autorka omawia m.in. następujące kwestie:

- prawa i obowiązki uczestników postępowań;
- przebieg postępowań dyscyplinarnych;
- zasady wymierzania kar dyscyplinarnych.

Szczególnie interesujące mogą się okazać uwagi na temat zastosowania obowiązującej w postępowaniach dokumentacji oraz interpretacji norm prawnych decydujących o przebiegu postępowań.

Książka jest przeznaczona dla kadry kierowniczej i funkcjonariuszy formacji policyjnych, pełnomocników występujących w postępowaniach dyscyplinarnych oraz naukowców z obszaru nauk prawnych i nauk o bezpieczeństwie.

Beata Baran – doktor nauk prawnych; radca prawny; pracownik Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego; specjalista z zakresu prawa dyscyplinarnego, whistleblowing i compliance; autorka wielu publikacji naukowych, w tym monografii i artykułów w zagranicznych czasopismach naukowych; uczestniczka międzynarodowych projektów poświęconych compliance i przeciwdziałaniu praniu pieniędzy (the Hercule Programme – the European Anti-Fraud Office); stypendystka Wydziału Prawa Uniwersytetu w Heidelbergu oraz Wydziału Nauk Prawnych Akademii Kijowsko-Mohylańskiej; uczestniczka 21. stałej sesji Rady Praw Człowieka ONZ oraz 4. Forum on Minority Issues Rady Praw Człowieka ONZ; wielokrotna prelegentka na konferencjach międzynarodowych i krajowych.

9788382237085 W01P01

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8223-708-5

9 788382 237085

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

CENA 139 ZŁ (W TYM 5% VAT)

Program Rozwoju
Organizacji
Obywatelskich
na lata 2016-2030
PROO